

5.6.2013

205/00.04.00/2013

Saap. 12.6.2013

Loppuraportti hankkeesta

Kunta–kylä-suhteen sosiaalisten pääomien hallinta kunnan kehittämisstrategiana

Sisällys

1	Hankkeen nimi	2
2	Toteuttaja ja yhteyshenkilöt	2
3	Tavoitteet	2
4	Tutkimusaineistot ja -menetelmät	4
5	Tutkimusasetelma	5
6	Tulokset ja johtopäätökset	6
7	Toteutusaika	11
8	Rahoitus ja kustannukset	12
9	Määrällisten ja laadullisten tulosten arviointi	12
10	Vastoinkäymisten analyysi	13
11	Hankkeen teemaa koskevat kehittämis- ja toimenpide-esitykset	13

6.6.2013

1 Hankkeen nimi

Kunta–kylä-suhteen sosiaalisten pääomien hallinta kunnan kehittämisstrategiana
Dnro MMM/2754313/2010 1.4.2011
Dnro TEM/152/09.01.03/2011

2 Toteuttaja ja yhteyshenkilöt

Helsingin yliopisto / Ruralia-instituutti
Lönrotinkatu 7
50100 Mikkeli
Tutkimusjohtaja Torsti Hyyryläinen, 044 308 5322, faksi 09 191 21300,
torsti.hyyrylainen@helsinki.fi
Projektipäällikkö Sirkku Piispanen, 044 300 1215, faksi 09 191 21300,
sirkku.piiispanen@helsinki.fi

3 Tavoitteet

Tutkimuksen tavoite määriteltiin alkuperäisessä tutkimussuunnitelmassa seuraavasti:

”-- tutkia litin kuntastrategiaa -- sosiaalisen pääoman kehityksessä ja näin tuottaa uutta, laajemmin hyödynnettävää tietoa sosiaalista pääomaa generoivasta uudesta paikallisesta hallintastrategiasta.

Kuntastrategiaksi tutkimussuunnitelmassa kutsutaan litin virallista valtuuston hyväksymää kuntastrategiaa ja sen toimeenpanoa. Kylästrategialla tarkoitetaan sen osana kylille rakennettuja toimintamalleja, joita litti tässä vaiheessa pilotoi viidessä kylässä. Kunta- ja kylästrategiat kietoutuvat monisäikeisesti toisiinsa: kuntastrategia määrittää kylästrategioita ja toisaalta myös kylästrategiat vaikuttavat kuntastrategiaan. Edellä esitettyyn sosiaalisen pääoman määrittelyyn tukeutuen litin tapausta voidaan analysoida seuraavasti:

- 1) KOKONAISHALLINNAN tarkastelu toteutetaan tutkimalla kunnan strategiaprosessin perusteita ja muotoutumista (Miten kuntastrategia on syntynyt? Mitä perusteita on käytetty? Miten siitä on päätetty ja mitkä ovat perimmäiset julkilausutut päämäärät?)
- 2) YHTEISÖPÄÄOMAN tarkastelu toteutetaan analysoimalla pilottikylien sisäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä sekä kyläläisten identifikaatioita ja suhdetta kylän pilotoitavaan toimintamalliin (Miten kukin kylästrategia on syntynyt ja mikä on kyläläisten suhde siihen? Millaisia ovat kylien identiteetit?)
- 3) KUMPPANUUSPÄÄOMAN tarkastelu toteutetaan analysoimalla pilottikylien keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä (Miten kylästrategioiden keskinäinen suhde ja toisaalta kylästrategioiden suhde kuntastrategiaan määrittävät toimintaa kylissä?)

6.6.2013

- 4) SUHDEPÄÄOMAN tarkastelu toteutetaan analysoimalla pilottikyliä ja pilottikyläverkoston vuorovaikutusta ja yhteistyötä kunnan muiden toimijoiden kanssa sekä kunnan toimialaan liittyvää elinkeinopoliittista yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa. (Miten pilottikyliä sekä toisaalta kunnan yhteistoiminta ja verkottuminen eri hierarkiatasoisten, kyliä tai kunnan ulkopuolisten, toimijoiden kanssa määrittävät kylästrategioita ja kuntastrategiaa?).”

Keskeisenä teoreettisena kehyksenä oli sosiaalisen pääoman käsite. Sosiaalisen pääoman eri muotojen ilmenemisen ja lisääntymisen kautta pyrittiin tarkastelemaan paikallista hallintastrategiaa.

Tutkimuskunnan kehitystä käsittelevään historiantutkimukseen perehtyminen ja samalla ajan-kohtaisen paikallisen mediakeskustelun seuraaminen tutkimuskunnassa sai aikaan **kulttuurisen kontekstin merkityksen** vahvistumisen tutkimusasetelmassa. Päättökysymykseksi nousi tuossa vaiheessa se, miten kuntastrategiaa voidaan tulkita kulttuurisessa kontekstissa. Tutkimusajankohtana iittiläiset kantoivat huolta kuntalaisten ja kunnan tulevaisuudesta tilanteessa, jossa uhkaksi oli noussut kuntaliitos, ja sitä vastaan haluttiin suojautua. Iittiläinen kehittämisspuhe kiinnittyi mm. historiallisiin tapahtumiin ja muihin identiteettejä rakentaneisiin tekijöihin.

Tutkimuksen kääntyessä jälkimmäiselle vuodelle (2012) sosiaalisen pääoman rinnalle otettiin keskeiseksi käsitteeksi myös **resilienssin eli muutoskestävyyden** käsite. Tutkimusasetelma muo-tiltiin seuraavasti:

”Tämän hankkeen tarkoituksena on tutkia Iitin kuntastrategiaa kulttuurisessa kontekstissa ja näin tuottaa uutta, laajemmin hyödynnettävää tietoa sosiaalista pää-omaa generoivasta uudesta paikallisesta hallintastrategiasta.”

Tutkimuksen alkuvaiheessa suunniteltu viiden pilottikylän tarkastelu ja vertailu jouduttiin jättämään pois, koska casekunta Iitti ei saanut rahoitusta pilottikylähankkeelleen tämän tutkimuksen aikana. Sen sijaan kyliä asemaa käsiteltiin kunnan strategia-asiakirjoissa, tutkimuskyselyssä ja haastatteluissa sekä mediassa. Tutkimusongelma johdatti meidät hankkimaan aineistoja monipuolisesti useilta tahoilta ja aineistot puolestaan vaikuttivat koko tutkimusprosessiin niin, että tutkimus laajeni suunniteltua mittavammaksi.

Paikalliskehitystä koskevasta diskurssista eriteltiin jo tapahtunutta kehitystä (*paikalliskehitystä*) koskeva diskurssi sekä ajankohtaista kehittämissuunnitelmasta (*paikalliskehittämistä*) koskeva diskurssi. Iittiläistä paikalliskehitystä tarkasteltiin suhteessa koko maan kehitykseen aikajaksittain. Paikalliskehittämissuunnitelman ajankohtaisena kehyksenä Iitissä oli ulkoinen muutos, kuntaliitosuhka. Paikalliskehitys- ja paikalliskehittämissuunnitelmissa havaittiin tiettyjä kiinnostavia yhtymäkohtia, seikkoja, joilla iittiläiset argumentoivat näkemyksiään nykytilanteesta ja perustelivat mielestään oikeita vaihtoehtoja kunnan kehittämiseksi.

Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset muokkautuivat tutkimuksen edetessä jonkin verran ja ne muotoillaan loppuvaiheessa näin: **”Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä paikallisen kehittämisen prosessista kulttuurisena ilmiönä sekä osoittaa paikallisidentiteetin yhteys paikalliseen muutoskestävyyteen.**

6.6.2013

Tutkimuskysymykset ovat

1. Miten identiteetti- ja tietoresurssit muotoutuvat paikallisdiskursseissa ja miten niitä käytetään paikallisessa kehittämisessä?
2. Mikä merkitys identiteetti- ja tietoresursseilla on paikallisen muutoskestävyyden kannalta?”

4 Tutkimusaineistot ja -menetelmät

Tutkimusaineisto koottiin useista eri lähteistä:

- tutkimusaluetta koskeva historiantutkimus
- kunnan strategiatyötä koskeva asiakirja-aineisto
- asukaskysely
- haastattelut.

litin alueen ja litin kunnan historiallista kehitystä hahmotettiin historiantutkimuksen avulla sekä verrattiin yleiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen. Yleisen yhteiskuntakehityksen sekä paikalliskehityksen ja paikalliskehittämisen suhdetta tarkasteltiin valtion ja kunnan välisen suhteen avulla. Paikalliskehitysdiskurssin tarkastelussa tukeuduimme tehtyyn alue- ja historiantutkimukseen. Päälähteinä käytettiin kuntainstituution kasvua ja erilaistuvaa paikalliskehitystä analysointia artikkelia (Hyyryläinen 2012) sekä litin historia I–III -teoksia ja Kymenlaakson historia I–II -teoksia. Lisäksi hyödynnettiin joitakin kylähistoriikkeja.

Kuntastrategian muotoutumista tutkittiin kunnan asiakirja-aineistoista, kuten valtuustoseminaarien muistioista, kunnan strategia-asiakirjoista sekä talousarvioista ja taloussuunnitelmista. Alkuperäisessä tutkimustavoitteessa mainittuun pilottikylähankkeeseen tutkimuskunta litti ei saanut rahoitusta nyt raportoitavan tutkimuksen toteutusaikana. Sen vuoksi empiiriset tutkimusaineistot hankittiin osin alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeavalla tavalla. Empiiriset aineistot hankittiin kyselyn, haastattelujen ja mediaseurannan avulla.

Nykydiskurssia koskeva tutkimusaineisto koottiin litin seitsemän valitun postinumeroalueen täysi-ikäisille vakinaisille asukkaille lähetetyllä kyselyllä, haastatteluaineistolla sekä paikallisessa mediassa käytyä uutisointia ja keskustelua seuraamalla. Kysely osoitettiin huhti–toukokuussa 2012 yhteensä 1260 henkilölle, joista 561 eli 45 % vastasi kyselyyn. Vastauksista 5 % saatiin sähköisenä, mutta suurin osa vastasi paperilomakkeella. Kyselyn vastaukset tallennettiin sähköiseen muotoon kesäkuun 2012 aikana. Tilastollisina menetelminä käytettiin suoria jakaumia ja ristiintaulukointeja, tunnuslukuja ja tilastollisia testejä.

Haastatteluja tehtiin 9:lle litissä asuvalle tai asuneelle henkilölle, yhteensä 15,5 tuntia. Haastatteluista kertyi litteroituna 280 sivua tekstiä. Litteroinneista koottiin diskurssianalyysiä hyödyntäen teemataulukko, johon koottiin lähinnä alateemoittain vastausten keskeinen sisältö tiivistämällä esille haastateltavan sanoman ydin, makrostrukturi. Samalla taulukkoon sisällytettiin myös

6.6.2013

haastateltavan alkuperäinen sanamuoto, mikrostrukturi, silloin, kun se valaisi jollakin erityisellä tavalla haastateltavan antamaa vastausta tai toi esille perusteluja mielipiteelle.

Mediasta seurattiin politiikkakeskustelua Iitin kunnan yhteistyön suunnista sekä mielipiteitä muista ajankohtaisiksi ja tärkeiksi koetuista seikoista, jotka liittyivät kunnan itsenäisyyteen tai kuntaliitosuhkaan. Mediaseurannassa vuosien 2011–2012 aikana kertyi 123 uutisjuttua, mielipidekirjoitusta tai lukijapalautekoostetta paikallisista tai alueellisista medioista. Iitin paikallislehden, Iitinseudun, lisäksi seurattiin Iitissä luettavia maakuntalehtiä, Kouvolassa ilmestyvää Kouvolan Sanomia ja Lahdessa ilmestyvän Etelä-Suomen Sanomien verkkosivuja. Radioista seurattiin YLE Kymenlaakson ja YLE Lahden alueradioiden verkkosivuja. Tekstejä käsiteltiin sisällönanalyysin avulla.

5 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelma. Tässä tutkimuksessa tarkastelimme paikallisdiskurssien vuorovaikutuksessa rakentuvia identiteettiresursseja ja tietoresursseja sekä niiden tarkoituksellista käyttöä paikalliskehittämiskurssissa tilanteessa, jossa paikalliskehitys on kahden eri suunnalta tulevan voiman vuorovaikutuksen kenttänä. Toisaalta sitä muokkaavat ylipaikallinen muutos ja muutosvoimat sekä toisaalta paikallinen tulkinta ja vaikuttaminen.

Paikalliskehitysdiskursseista erotimme a) historian pitkien kaarien kerronnan ja b) ajankohtaisen puhunnan paikallisesta kehittämisestä ja sen tulevista suunnista. Asetelma muodostui näin kahdesta eri tavoin konstruoituvasta, mutta toisiinsa liittyvästä paikallisdiskurssista. Nimitämme ensin mainittua **paikalliskehityksen** ja toista **paikalliskehittämisen** diskurssiksi (kuva 1).

Kuva 1. Tutkimusasetelma.

6.6.2013

Paikalliskehitysdiskurssi on sekä prosessi että kuvaus historiallisesta prosessista, joissa ”paikallinen kehitys” asetetaan suhteeseen ”ylipaikallisen kehityksen” kanssa. Paikalliskehitysdiskurssi on aikaan sidottua moninkertaista tulkintaa jo tapahtuneesta kehityksestä. Itse historian tapahtumiin ei voi enää vaikuttaa, mutta niitä voidaan tulkita uusista näkökulmista, jolloin paikalliskehityksen tulkintaan voidaan vaikuttaa ja usein vaikutetaan myös nykyisyydessä.

Paikalliskehittämisdiskurssi on prosessi, jossa paikalliset toimijat tulkitsevat saamaansa tietoa jatkuvasti ja sovittavat sitä omiin käsityksiinsä ja tavoitteisiinsa. Paikalliskehittämisdiskurssi on siis aktiivista tiedon muodostamista ja argumentointia, jonka on tarkoitus vaikuttaa paikalliskehitykseen.

Mainitut kaksi paikallisdiskurssia kietoutuvat toisiinsa monimutkaisin tavoin. Historiallisia tulkin-toja käytetään ensinnäkin tietoisesti paikallisten toimijoiden argumenteissa. Toisaalta ne vaikuttavat kulttuurisina tulkintoina tai tiedollisina rakenteina ihmisten ajatteluun myös tiedostamatta. Ajankohtaisessa kehittämisspuheessa argumentit ja tulkinnat sekoittuvat lopulta monitahoiseksi vyyhdeksi. Käytännön päätöksenteon kannalta onkin ratkaisevaa, kenellä on lopulta valta määrittellä, mitkä tulkinnat ovat painavimpia tai mitä perusteluja kulloinkin päätöksenteossa käytetään. Tämä tekee poliittis-hallinnollisen kuntaorganisaation analyysistä ja sen piirissä käytävästä kuntastrategiakeskustelusta tutkimuksellisesti erityisen kiintoisia.

Paikallisdiskurssit kytkeytyvät paikalliseen sosiaaliseen muistiin ja oppimiseen. Niitä tuotetaan eri aikoina, eri tilanteissa ja eri tarpeisiin. Tulkitsemme paikallisdiskursseja tässä tutkimuksessa sosiaalisen pääoman luomisena ja hyödyntämisenä, eli niissä käytetään tarkoituksellisesti sekä *identiteettiresursseja* että *tiedollisia resursseja* yhteisten päämäärien tavoittelussa. Sosiaalista pääomaa luodaan ja hyödynnetään oman kehityspolun – kunnan kehittämisstrategian – muotoilussa.

Tutkimuksessa kuntastrategia näyttäytyikin paljon laveampana kuin vain hallinnollisena asiakirjana. Se on kommunikatiivinen prosessi, jossa eri osapuolet, kuten erityisesti virkamiehet, poliitikot ja asiantuntijat keskustelevalt keskenään, vertailevat näkemyksiään ja tietojaan sekä pyrkivät löytämään yhteisiä muotoiluja kunnan kehittämistä koskevista toimintalinjoista – kunnan tulevaisuudesta. Kuntastrategiaa ja kunnan kehittämistä koskevaan keskusteluun liittyy aineistossamme myös laaja julkinen keskustelu ja debatointi eri medioissa.

6 Tulokset ja johtopäätökset

Sosiaalisen pääoman muodoista iittiläisillä oli tutkimuskyselymme mukaan varsin vahva *yhteisöpääoma* sekä kylien sisällä että myös vahva iittiläisyyden tunne (Taulukko 1.).

6.6.2013

Taulukko 1. Iittiläisyyden tärkeys vastaajalle.

	Moodi							Keski-arvo
	1	2	3	4	5	6	7	
Iittiläisyyden tärkeys asteikolla 1–7, jossa 1 = ei lainkaan tärkeää ja 7 = erittäin tärkeää.								5,52

Kysymykseen vastanneita 523.

Erityisesti syntyperäiset asukkaat ja pitkään litissä asuneet kokivat vahvaa yhteisyyttä ympäristönsä kanssa. Naapuriapu koettiin vahvaksi yhteishengen luojaksi ja ylläpitäjäksi alueilla, joissa yhteishenki arvioitiin hyväksi. Oman kylän asukkaat koettiin parhaiksi kumppaneiksi oman kylän kehittämisessä (Taulukko 2.).

Taulukko 2. Parhaat kumppanit kylän kehittämisessä.

	Määrä	%
Oman kylän asukkaat	463	29,2
Toisen kylän tai toisten kylien asukkaat	45	2,8
Kunta	304	19,2
Kyläasiain neuvottelukunta	95	6,0
Pohjois-Kymen Kasvu ry.	120	7,6
Paikallinen yhdistys tai seura, mikä? _____	144	9,1
Paikalliset yritykset	96	6,1
ELY-keskus	40	2,5
Kyläkoulu	189	11,9
Ammatillinen oppilaitos	4	0,3
Yliopisto tai korkeakoulu	10	0,6
Muu; mikä, kuka tai ketkä? _____	22	1,4
En tunne asiaa	54	3,4
Yhteensä	1586	100

Kysymykseen vastanneita 537. Kukaan vastaaja voi valita enintään viisi 13 vaihtoehdosta.

Yhteisöllisyys ja vahva yhteisöpääoma näyttäisivät vaikuttavan positiivisesti halukkuuteen osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Vahvaa yhteishenkeä asuinkylässään kokeneet arvioivat useammin kuin muut, että yksittäisellä kuntalaisella on mahdollisuuksia vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen (Taulukko 3.).

6.6.2013

Taulukko 3. Yksittäisen kuntalaiset mahdollisuudet vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen kylän yhteishengen voimakkuuden kokemisen mukaan.

		Kylän yhteishengen voimakkuus asteikolla 1-7, jossa 1 = ei yhteishenkeä ja 7 = erittäin voimakas yhteishenki.							Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	
Yksittäisen kuntalaisen mahdollisuudet vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen asteikolla 1–7, jossa 1 = ei vaikutusmahdollisuuksia ja 7 = erittäin hyvät vaikutusmahdollisuudet.	1	11 73,3%	8 21,6%	8 13,8%	9 8,4%	14 8,9%	6 6,1%	6 13,0%	62 11,9%
	2	3 20,0%	17 45,9%	10 17,2%	29 27,1%	21 13,4%	13 13,1%	2 4,3%	95 18,3%
	3	0 ,0%	5 13,5%	18 31,0%	24 22,4%	36 22,9%	18 18,2%	5 10,9%	106 20,4%
	4	0 ,0%	4 10,8%	14 24,1%	26 24,3%	44 28,0%	18 18,2%	12 26,1%	118 22,7%
	5	1 6,7%	2 5,4%	3 5,2%	18 16,8%	34 21,7%	27 27,3%	9 19,6%	94 18,1%
	6	0 ,0%	1 2,7%	2 3,4%	1 ,9%	6 3,8%	12 12,1%	5 10,9%	27 5,2%
	7	0 ,0%	0 ,0%	3 5,2%	0 ,0%	2 1,3%	5 5,1%	7 15,2%	17 3,3%
Yhteensä		15	37	58	107	157	99	46	519 100%

$\chi^2=135,83$, $df=30$, $p=0,000$ (Khiin neliö -testissä on yhdistetty sarakkeet 1 ja 2.)

Myös naapuriavun kokeminen merkittäväksi kylän yhteishengen luojaksi ja ylläpitäjäksi oli positiivisessa yhteydessä tunteeseen kuntalaisen vaikuttamismahdollisuuksista.

Kumppanuuspääoma ilmeni kyselyssä erityisesti yhteistyönä kunnan kanssa. Kunta mainittiin toiseksi yleisimmin parhaana yhteistyökumppanina kylän kehittämisessä. Yhteistyö naapurikylien kanssa kuvattiin vähäiseksi. (Taulukko 2.) Omillaan toimeen tulemisen iittiläinen periaate heijastui ehkä kumppanuussuhteiden vähäisyytenä. Huoli oman kylän tulevaisuudesta iittiläisenä kylänä sekä vahva iittiläisyyden tunne kuitenkin saivat toimijat tavoittelemaan ja ylläpitämään yhteistyötä kunnan kanssa. Kunnan itsenäisyys koettiin hyvin vahvasti kylien elinvoiman säilymisen edellytykseksi (Taulukko 4.).

6.6.2013

Taulukko 4. Kunnan ja kylien väliset suhteet.

Asteikossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei eri eikä samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.						
	Moodi					Keski-arvo
	1	2	3	4	5	
Kunta tukee samalla tavoin kaikkia kyliä.	1	2	3	4	5	3,00
Kunta tukee vain aktiivisia kyliä, jotka ovat löytäneet omat menestymismahdollisuutensa.	1	2	3	4	5	3,23
Kunta ei aseta kyliä eriarvoiseen asemaan.	1	2	3	4	5	3,04
litin kunnan päättäjille kylien kehittyminen on tärkeä asia.	1	2	3	4	5	3,51
litin kunnan itsenäisyys on kylien elinvoiman säilymisen edellytys.	1	2	3	4	5	4,29

Väittämiä arvioineita 531.

Suhdepääomaa käsittelevä aineisto perustui pääosin mediassa esillä olleisiin puheenvuoroihin sekä tutkimushaastatteluihin. Jotkut kyselyyn vastanneetkin olivat maininneet kylän ja kunnan ulkopuolisesta yhteistyöstä. Keskustelussa oli nähtävissä kolmenlaisia perusteluja litin kunnan yhteistyösuunnille: 1) kunnan olemassa olevia tai suunniteltuja yhteistyösuhteita ja yhteistyöpolitiikkoja eli eräänlaisia ”asiaperusteita”, 2) henkilökohtaisia suhteita, kuten asiointi- ja työssäkäyntisuhteita sekä 3) tunneperäisiä suhteita, jotka heijastivat paikallisidentiteettiä ja siihen liittyviä osatekijöitä.

Jo toimivista yhteistyösuhteista sosiaali- ja terveysalan yhteistyö Päijät-Hämeen kanssa oli diskurssissa ylivoimaisesti useimmin esille tuotu. Siihen vedottiin jatkosuuntautumisen perustana niin kunnallisvaalikeskusteluissa ja -mainonnassa kuin paikallislehden lukijapalautteessakin. litin itsenäisyyttä ilmoitti kannattavansa ja siihen uskovansa lähes kaikki. Seuraavaksi puollettiin Päijät-Hämeen suuntaa äänekkäämmin kuin Kouvolan suuntaa, mutta silläkin oli kannattajansa.

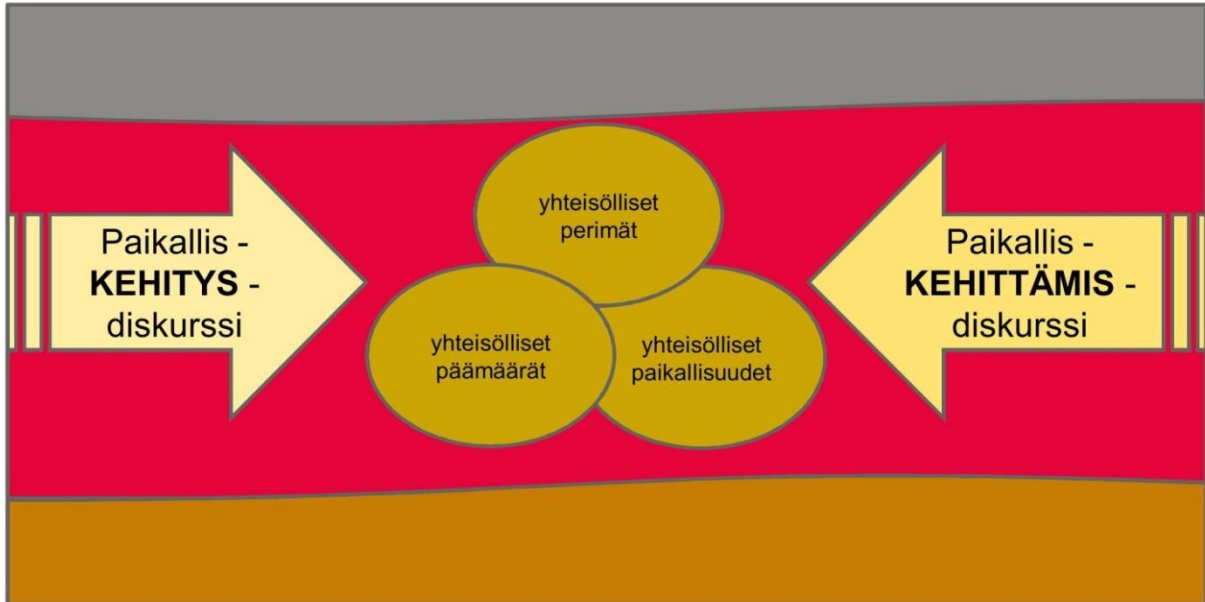
Henkilökohtaisiin suhteisiin vedottaessa puhuttiin mm. arkiasioinnista ja työssä käynnistä. Toiset totesivat Kouvolaan kuljettavan useammin ja toiset näkivät liikenteen Päijät-Hämeen suuntaan viime aikoina vahvasti lisääntyneen.

Tunneperäisten suhteiden ilmauksissa Päijät-Hämeeseen kuulumista usein lähes ihannoitiin kunnan itsenäisenä säilymisen jälkeen seuraavana vaihtoehtona ja itään kohdistettiin monesti negatiivisia määreitä. Lukijapalautteissa useimmiten kehuttiin littiä ja Päijät-Hämettä ja moitittiin Kouvolaan, mutta pääsuuntauksen ohella osa taas näki, että iittiläiset ovat arkipäivän toimissaan lähempänä Kouvolaan kuin Päijät-Hämettä. Eräs nykyisestä Kouvolaan littiin vastikään muuttanut yleisönosastokirjoittaja koki Kouvolaan keskustelussa suorastaan demonisoitavan samalla, kun hämäläistä heimoidentiteettiä korostetaan.

6.6.2013

Paikallisdiskurssien analyysin tuloksina havaitsimme, että paikalliskehityksen identiteettiresursseilla on paikallisdiskursseissa kolme keskeistä perustaa: *yhteisölliset perimät*, *yhteisölliset päämäärät* ja *yhteisölliset paikallisuudet* (kuva 2).

Kuva 2. Paikalliskehityksen identiteettiresurssien perustat.

Identiteettiresurssien perustat alkoivat tutkimuksessa hahmottua pala palalta. Historiallisen paikalliskehityksen analyysissä tuli esille piirteitä, joita esiintyi toistuvasti ajankohtaisen paikalliskehittämisen argumentaatioissa. Identiteettiperustojen osatekijöitä käytettiin ajankohtaiseen kuntamuutokseen liittyvissä puheissa ja teksteissä. Paikallisdiskurssien vuorovaikutuksessa alkoi tulla esiin piirteitä keskeisten tieto- ja identiteettiresurssien uusintamisesta.

Yhteisöllisten perimien keskeinen elementti on litissä ollut alueelle eri suunnilta tulleet vaikutteet. Sijainti eri vyöhykkeiden ja alueiden rajalla sai aikaan yhtenäisyyspyrkimystä ja erilaisuuden vieroksumista. Muusta litistä poikkeavan erilaistuneeksi kehittyneestä suurteollisuusalueesta oltiin valmiita luopumaan ja tuettiin Kuusankosken itsenäistymistä. Samalla korostettiin Maalaislitiin ja teollistuneen Kymenlaakson välistä rajaa. Varauksellinen suhtautuminen muutoksiin, eläminen kuten ennenkin sekä omillaan toimeen tuleminen ja itsellisyys kuvastavat iittiläistä identiteettiä. Kunnan itsenäisyydestä tuli yhtenäisyyden institutionaalinen väline/kehystys.

Yhteisöllisten päämäärien määrittelyssä litissä jännitteet erilaisten kulttuurien ja erilaisen identiteetin omaavien asukkaiden välillä johtivat yhtenäisyyspyrkimyksen korostumiseen, Maalaislitiin arvostamiseen. Maalaislitti hyväksyi pienteollisuuden ja maatalouden piiristä tutun perheyrittäjyysmallin, jonka kautta myös teollistumista arvotettiin. Suurteollisuutta vierastettiin.

Yhteisölliset paikallisuudet nojaavat litissä vahvojen paikallisyhteisöjen kulttuuriin. Lisäksi maatalousyhteisöjen perinteiset konkreettiset sidokset paikkaan leimaavat iittiläistä paikkasuhdetta. Paikan merkitys sai uusia piirteitä, kun elinkeinorakenne muuttui, väki väheni ja palvelut keskittyivät. Paikkasuhteen turvaamiseksi paikallisyhteisöt hakivat kehittämiskumppanuutta hyvinvointivaltion litin kunnan kanssa, jonka itsenäisyyden uskottiin takaavan paikallisyhteisöjen elinvoiman säilymisen ja lisääntymisen tulevaisuudessakin.

6.6.2013

Muutoskestävyyden keskeisenä osana näyttää olevan erilaisten suojaus- ja puolustusliikkeiden tekeminen ja jonkinlaisen ”suojamekanismin” rakentaminen. Tutkimuksen perusteella esitämme, että identiteetillä on tässä suojamekanismissa keskeinen rooli ja merkitys. Identiteettiä käytetään ikään kuin vaimentamaan ulkoista muutosta, se toimii perusteluna ja tarvittaessa argumentaationakin muutoksen uhkaavia tekijöitä vastaan. Identiteetillä voidaan perustella sitä, ettei tehdä muutosta, vaikka se näyttäisi muuten perustellulta. Toisaalta identiteetti rakentaa myös sitä perustaa valinnoille, joita kehittämis- ja päätöksentekotilanteissa tehdään.

Yhtenä keinona käsitellä muutosuhkaa ja hankkia aikaa siihen sopeutumiseksi littiin perustettiin litti-säätiö, jonka tehtäväksi määriteltiin *”31.12.2011 voimassa olevan kuntajaon mukaisella litin kunnan alueella vahvistaa ja kehittää sen elinvoimaisuutta, edistää sen nuorten ja opiskelijoiden edistymistä, kylien, yritysten, järjestöjen ja yhteenliittymien menestystä ja hyvinvointia sekä vaalia iittiläistä kulttuuriperintöä ja taideharrastusta, sekä tukea vanhusten avopalvelujen toimintaa esim. apuvälinehankinnoilla”*. Säätiön perustamisesta käytiin litissä kiivasta julkista keskustelua ja kiistelyä. Vastakkain olivat säätiön perustamista arvostellut littiin joitakin vuosia sitten muuttanut valtuutettu, joka olisi halunnut käyttää rahat litin kehittämiseksi nyt, ja syntyperäiset tai ainakin pitkään litissä asuneet valtuutetut ja muut, jotka näkivät säätiön turvaavan sekä paikallisia varoja että identiteettiä mahdollisen kuntaliitoksen toteutuessa.

Tutkimuksemme mukaan ylipaikallinen muutos paineistaa esiin vastavoiman, jonka oleellinen osa paikallinen identiteetti keskeisine piirteineen on. Paikallinen identiteetti on muutoskestävyyden kimmoisa välittäjämekanismi. Identiteeteillä on oleellista merkitystä siinä, miten muutostilanteeseen reagoidaan ja miten muutosta pyritään hallitsemaan. Poliittisten päättäjien identifikaatiot ja näkemykset muutoskestävyyden osatekijöistä ja prosesseista ovat erittäin keskeisiä kuntien kehittämisstrategioiden muotoutumisessa.

Identiteettiresurssien käyttö on osa paikallisen muutoskestävyyden luomista. Sen tarkoituksena on suodattaa ulkoisia muutoksia niin, että kestävä sopeutumisen prosessi tulee mahdolliseksi. Kunnilla näyttää Suomessa olevan tärkeä rooli paikallisen identiteetin syntyisessä ja säilymisessä. Kuntainstituutiolla on puolestaan välinearvo identiteettiresurssin uusintamisessa.

Kokoavina johtopäätöksinä toteamme, että litin tapaustutkimus lisää ymmärrystä siitä, miten identiteetti toimii osana paikallista resilienssiä eli paikallista muutoskestävyyttä. Identiteetti on keskeinen paikalliskehittämisen resurssi ja oleellinen osa sosiaalisen pääoman paikallisen hallinnan pyrkimystä. Paikallidentiteetti on osa paikallisen muutoskestävyyden dynamiikkaa.

7 Toteutusaika

Hanke toteutettiin 1.1.2011 – 31.3.2013.

6.6.2013

8 Rahoitus ja kustannukset

Hankkeen kokonaisrahoitus oli yhteensä 169 006,98 euroa ja kustannukset yhteensä 170 264,81 euroa. Suurin kustannuslaji oli palkat, joiden osuus kustannuksista oli 81 prosenttia. Erittely rahoituksesta ja kustannuksista liitteessä 1.

9 Määrällisten ja laadullisten tulosten arviointi

Hankkeesta on tuotettu tai sen pohjalta on suunnitteilla seuraavat julkaisut:

Valmiina

- Artikkeliksi Säätiöity identiteetti *Kotiseutu-vuosikirjassa* (2013)

Tekeillä

- Tutkimusraportti *Identiteetti- ja tietoresurssit paikalliskehittämisessä* (2013)
- Tieteellinen artikkeli tulossa kokoomajulkaisuun *Kulttuuriset arvot aluemuutoksissa* (2013).

Tutkimusraportti *Identiteetti- ja tietoresurssit paikalliskehittämisessä* (noin 200 s.) on viimeistelävänä ja se julkaistaan Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin julkaisusarjassa vuoden 2013 aikana. Raportti toimitetaan rahoittajalle erikseen. Lisäksi tutkimuksesta on kirjoitettu artikkeli Säätiöity identiteetti Suomen Kotiseutuliiton *Kotiseutu-vuosikirjaan* (2013). Toinen artikkeli on työn alla tieteelliseen kokoomajulkaisuun, jonka työnimi on *Kulttuuriset arvot aluemuutoksissa*. Artikkelin käsikirjoitus laaditaan syyskuun 2013 loppuun mennessä. Artikkelikokoelman julkaisemisesta on alustavasti keskusteltu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa.

Tutkimuksen tuloksia on esitelty ja esitellään tapaamisissa, tutkimuspäivillä ja seminaareissa:

Toteutuneet

- Tapaaminen Iitin kunnanjohton kanssa, Iitti 28.8.2012
- Kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen ja kehittämisen päivät, Mikkeli 14.–15.2.2013
- Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin 25-vuotisjuhlaseminaari, Helsinki 25.4.2013

Tulevat

- Maaseutututkijatapaaminen, Kalajoki 22.–23.8.2013
- Kunnallistieteen päivät, Turku 10.–11.10.2013
- Seminaari Iitissä (mahdollinen)

Alustavia tuloksia kyselystä käsiteltiin tapaamisessa Iitin kunnanjohton kanssa Iitissä 28.8.2012. Tuloksia esiteltiin valtakunnallisilla Kansalaisyhteiskunnan tutkimuksen ja kehittämisen päivillä Mikkelissä 14.–15.2.2013 ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin 25-vuotisjuhlaseminaarissa Helsingissä 25.4.2013. Lisäksi tutkimustuloksia esitellään Maaseutututkijatapaamisessa Kalajoella

6.6.2013

22.–23.8.2013 ja Kunnallistieteen päivillä Turussa 10.–11.10.2013. Lisäksi litissä tullaan mahdollisesti järjestämään seminaari, jossa tutkimuksen tuloksia esitellään ja niistä keskustellaan paikallisten toimijoiden kanssa. Tutkimuksen määrälliset tulokset ovat laajempia ja monipuolisempia kuin tutkimussuunnitelmassa rahoitusta haettaessa arvioitiin.

Laadullisina tuloksina tutkimus lisää tietoa paikallisesta kehittämisestä ja sen prosesseissa vaikuttavista tekijöistä sekä luo teoreettista ja kokonaisvaltaista ymmärrystä paikkaperusteisten kehittämisstrategioiden rakentamiseen. Tutkimuksessa kehitettiin analyysikehikko, jota käytetään ja tullaan käyttämään paikkaperusteista kehittämistä koskevien tutkimushankkeissa.

10 Vastoinkäymisten analyysi

Tutkimuksen operationalisoinnissa jonkinlaisena vastoinkäymisenä tai ainakin muutoksen aiheuttajana alkuperäiseen suunnitelmaan oli casekunnan viittä kylää koskeneen kyläpilotihankkeen rahoituksen kariutuminen tutkimuksemme toteutusaikana. Muutos tarkoitti tutkimuksemme empiirisen aineiston hankkimista paikallisilta asukkailta ja poliittisilta päättäjiltä eri tavalla kuin alun perin oli suunniteltu, mutta aineistonhankinta pystyttiin toteuttamaan strategia-asiakirjojen, tutkimuskyselyn ja -haastattelujen sekä mediaseurannan avulla paikallisen kehittämistyön dynamiikan tutkimisen kannalta relevantilla tavalla.

11 Hankkeen teemaa koskevat kehittämis- ja toimenpide-esitykset (tämä osa on kesken)

Tutkimus oli luonteeltaan perustutkimusta, jolloin suoranaisten politiikkatoimenpidesuosittelujen tekeminen ei ole mahdollista. Voidaan kuitenkin sanoa, että tutkimus luo perustaa **paikkaperusteisen kehittämispolitiikan** rakentumiselle ja sosiaalisten innovaatioiden kehittelylle paikalliskehittämiseen.

Paikallisten yhteisöjen ja instituutioiden kyky toimia globaalien muutosten keskellä on noussut laajasti paikalliskehityksen ja kestävyuden haasteeksi. Paikallinen kehittäminen (local development) ja paikkaperusteisuus (place based policy) ovat myös EU:n tulevan ohjelmakauden 2014–2020 keskeisiä painotuksia. Paikkaperusteisen kehittämisen keskeisiä tekijöitä ovat paikalliset tarpeet, mahdollisuudet ja ongelmanratkaisut. Siksi **paikallisen kehityksen ja paikalliskehittämisen osatekijöiden, niiden merkitysten ja vaikutussuhteiden tuntemusta sekä niihin liittyviä sosiaalisia innovaatioita koskevaa tutkimusta olisi lisättävä ja hyödynnettävä nykyistä paremmin.**

Toimijoiden identiteetti- ja tietoresursseihin perustuvien näkemysten pohjalta tehdään kehittämiseen liittyviä oleellisia valintoja, ratkaisuja ja päätöksiä. Kunnassa toimivien eri intressiryhmien paikallisuuksia koskevien näkemysten sekä tieto- ja identiteettiperustojen tutkiminen ja vertailu eri konteksteissa lisää ymmärrystä paikallisen kehittämisen dynamiikasta. Jatkotutkimuksen kannalta kuntien poliittiset päätöksentekijät, viran- ja toimenhaltijat sekä yrittäjät olisivat erityisen keskeisiä kohderyhmiä paikalliskehittämisen tutkimuksessa.

6.6.2013

LIITE 1**Erittely hankkeen rahoituksesta ja kustannuksista**

KUNTA-KYLÄ-SUHTEEN SOSIAALISTEN PÄÄOMIEN HALLINTA KUNNAN KEHITTÄMIS-STRATEGIANA MMM 2754/313/2010, 1.1.2011 - 29.2.2012

Rahoitus:	MMM	60.000,00 e
	Kouvolan kaupunki	10.000,00 e
	<u>HY/Ruralia-instituutti</u>	<u>6.996,53 e</u>
	Yhteensä	76.996,53 e

Kustannukset:	Palkat	63.136,99 e
	Muut menot	7.427,86 e (sis. yleiskustannuksia 2.678,54 e)
	Matkat	428,52 e
	Ostopalvelut	267,00 e
	<u>Vastuull. joht. virkatyö</u>	<u>6.996,53 e</u>
	Yhteensä	78.256,90 e

KUNTA-KYLÄ-SUHTEEN SOSIAALISTEN PÄÄOMIEN HALLINTA KUNNAN KEHITTÄMIS-STRATEGIANA TEM 152/09.01.03/2011, 1.3.2012 - 31.3.2013

Rahoitus:	TEM	70.000,00 e
	litin kunta	7.500,00 e
	litti säätiö	7.500,00 e
	<u>HY/Ruralia-instituutti</u>	<u>7.010,45 e</u>
	Yhteensä	92.010,45 e

Kustannukset:	Palkat	75.524,43 e (sis. vastuull.joht. virkatyö 7.010,45 e)
	Muut menot	7.775,53 e
	Yleiskustannukset	4.047,51 e
	Ostopalvelut	3.180,25 e
	<u>Matkat</u>	<u>1.480,19 e</u>
	Yhteensä	92.007,91 e